

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 19 maja 2020 r.

BADK.DPK.133.60.2020 MKo

P10-36/20	Data wpływu petycji 12 marca 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 15 maja 2020 r.

KODEKS KARNY
KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO
TEMAT
ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA SĘDZIÓW ZA WADLIWE
ORZECZENIA
NARADA I GŁOSOWANIE PRZY WYROKOWANIU
W POSTĘPOWANIU CYWILNYM

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Roman Jacek Arseniuk.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 231 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, poprzez wprowadzenie nowego typu czynu zabronionego oraz zmiany art. 324 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego, w celu wprowadzenia obligatoryjnego zgłoszenia zdania odrębnego oraz jego uzasadnienia na piśmie w przypadku braku zgody sędziego z większością składu orzekającego podczas głosowania.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji uważa, że nie ma powodu, aby sędzia sądu powszechnego, wydający orzeczenie, które narusza przepisy o odsetkach, nie ponosił konsekwencji swojego czynu. Zdaniem wnoszącego petycję, sędziemu orzekającemu o odsetkach i kosztach pozaodsetkowych, nie pozostawiono w przepisach luzów decyzyjnych. Nadto, z obserwacji wnoszącego petycję wynika, że sędziowie posiadając status funkcjonariuszy publicznych, rzadko kiedy ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną za wydanie wadliwych orzeczeń.

W związku z powyższym autor petycji proponuje wprowadzić do Kodeksu karnego nowy rodzaj typu czynu zabronionego, którego znamiona polegać mają na nie zgłoszeniu przez sędziego lub sędziów zdania odrębnego do orzeczenia dotyczącego naruszenia przez sąd przepisów o odsetkach określonych w Kodeksie cywilnym oraz przepisów o kosztach pozaodsetkowych określonych w ustawie o kredycie konsumenckim.

W celu realizacji postulatu autor petycji wnosi o zmianę art. 231 Kodeksu karnego poprzez dodanie nowego § 1a o następującej treści: „Wchodzący w skład sądu sędzia, który do wydanego przez ten sąd orzeczenia naruszającego przepisy ustawy określających wysokość odsetek maksymalnych, odsetek maksymalnych za opóźnienie lub maksymalną wysokość kosztów poza odsetkowych, nie zgłosił zdania odrębnego nieaprobowanego tego naruszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.”

Autor petycji postuluje też zmianę zdania trzeciego w art. 324 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego w następujący sposób: „Sędzia, który przy głosowaniu nie zgodził się z większością, przy podpisywaniu sentencji zgłasza zdanie odrębne i obowiązany jest uzasadnić je na piśmie przed podpisaniem uzasadnienia”.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 27 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 178 i 180 stanowi, że sędziowie są nieusuwalni, a w sprawowaniu swojego urzędu

niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

Zgodnie z art. 181 sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego w ustawie, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Sędzia nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się prezesa właściwego miejscowo sądu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 365 ze zm.) w art. 80 § 1 stanowi, że sędzia nie może być zatrzymany ani pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego. Nie dotyczy to zatrzymania w razie ujęcia sędziego na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Do czasu wydania uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wolno podejmować tylko czynności niecierpiące zwłoki.

O zatrzymaniu sędziego niezwłocznie powiadamia się prezesa sądu apelacyjnego właściwego ze względu na miejsce zatrzymania. O fakcie zatrzymania sędziego prezes sądu apelacyjnego niezwłocznie zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości i Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego (art. 80 § 2).

Zgodnie z art. 81 § 1 ustawy sędzia za wykroczenie odpowiada tylko dyscyplinarnie chyba, że wyrazi zgodę na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej za wykroczenie, o którym mowa w rozdziale XI ustawy Kodeksu wykroczeń dotyczącym wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji.

Przyjęcie przez sędziego mandatu karnego albo uiszczenie grzywny, w przypadku ukarania mandatem karnym zaocznym, o którym mowa w art. 98 § 1 pkt 3 ustawy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, stanowi oświadczenie o wyrażeniu przez niego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności w tej formie.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950 ze zm.) w art. 231 stanowi, że funkcjonariusz publiczny, który, przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Jeżeli sprawca dopuszcza się tego czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat (§ 2).

Zgodnie z art. 115 § 13 pkt 3 funkcjonariuszem publicznym jest m.in. sędzia, ławnik, prokurator, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca,

osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.) w art. 359 § 1 stanowi, że odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Jeżeli wysokość odsetek nie jest w inny sposób określona, należą się odsetki ustawowe w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 3,5 punktów procentowych (art. 359 § 2).

Maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych (odsetki maksymalne). Natomiast, gdy odsetki wynikające z czynności prawnej przekraczają wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne (art. 359 § 2¹ i § 2²).

Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. Wówczas stosuje się przepisy ustawy (art. 359 § 2³).

Za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa (art. 417 § 1). Jeżeli wykonywanie zadań z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorządu terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi ich wykonawca oraz zlecająca je jednostka samorządu terytorialnego albo Skarb Państwa (417 § 2).

Jeżeli kilka osób ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, ich odpowiedzialność jest solidarna. Jeżeli szkoda jest wynikiem działania lub zaniechania kilku osób, ten, kto szkodę naprawił, może żądać od pozostałych zwrotu odpowiedniej części zależnie od okoliczności, a zwłaszcza od winy danej osoby oraz od stopnia, w jakim przyczyniła się do powstania szkody. Ten, kto naprawił szkodę, za którą jest odpowiedzialny mimo braku winy, ma zwrotne roszczenie do sprawcy, jeżeli szkoda powstała z winy sprawcy (art. 441 § 1, 2 i 3).

Zgodnie z art. 481 § 1 jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych. Gdy

wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy (art. 481 § 2).

Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 stycznia 2016 r. (M. P. z 2016 r. poz. 47) stanowi, że poczynając od 1 stycznia 2016 r. wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie wynosi 7% w stosunku rocznym.

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.) w art. 98 § 1 stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty. Jeżeli orzeczenie to jest prawomocne z chwilą wydania, odsetki należą się za czas po upływie tygodnia od dnia jego ogłoszenia do dnia zapłaty, a jeżeli orzeczenie takie podlega doręczeniu z urzędu - za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty (art. 98 § 1¹).

W szczególnie uzasadnionym przypadku, na wniosek strony, która w toku procesu poniosła szczególnie wysoki wydatek podlegający zwrotowi, sąd może przyznać jej odsetki określone w § 1¹ od kwoty równej temu wydatkowi za czas od dnia jego poniesienia przez stronę do dnia zapłaty (art. 98 § 1²).

Zgodnie z art. 324 § 1 sąd wydaje wyrok po niejawnej naradzie sędziów. Narada obejmuje dyskusję, głosowanie nad orzeczeniem i zasadniczymi powodami rozstrzygnięcia albo uzasadnieniem, jeżeli ma być wygłoszone, oraz spisanie sentencji wyroku.

Przewodniczący zbiera głosy sędziów według ich starszeństwa służbowego, a ławników według ich wieku, poczynając od najmłodszego, sam zaś głosuje ostatni. Sprawozdawca, jeżeli jest wyznaczony, głosuje pierwszy. Wyrok zapada większością głosów. Sędzia, który przy głosowaniu nie zgodził się z większością, może przy podpisywaniu sentencji zgłosić zdanie odrębne i obowiązany jest uzasadnić je na piśmie przed podpisaniem uzasadnienia. W razie zgłoszenia zdania odrębnego nie wygłasza się uzasadnienia (art. 324 § 2).

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2019 r. poz. 1083) w art. 36a określa wzór według którego oblicza się maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu. Ponadto, na mocy art. 36a ust. 2 pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu.

INFORMACJE DODATKOWE:

Sąd Najwyższy w uchwale z 27 września 2012 r. w sprawie sygn. akt III CZP 48/12 wyjaśnił, że nie rozważając bliżej statusu sędziów, poddanego szczególnej regulacji w Konstytucji oraz w ustawie o ustroju sądów powszechnych, trzeba przede wszystkim stwierdzić, że sędziowie nie korzystają z immunitetu w sprawach cywilnych i żaden przepis nie wyłącza ich cywilnej odpowiedzialności deliktowej wobec poszkodowanego za szkody wyrządzone niezgodnym z prawem działaniem i zaniechaniem przy wykonywaniu władzy sądowniczej oraz przez wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia. To, że na podstawie z art. 417 i art. 417¹ § 2 k.c. za takie szkody ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa, nie wyłącza osobistej odpowiedzialności sędziego na podstawie art. 415 k.c., który odpowiada wówczas solidarnie ze Skarbem Państwa (art. 441 § 1 k.c.).

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469) dodano nowy art. 98 § 1¹, którym wprowadzono możliwość żądania odsetek od kosztów procesu. Przepisy ustawy o możliwości żądania odsetek od kosztów procesu weszły w życie 6 listopada 2019 r.

W uzasadnieniu do projektu tej ustawy podnoszono, że odsetki od przyznanego zwrotu kosztów procesu powinny, analogicznie jak odsetki od zasądzanego świadczenia, zmotywować strony do skwapliwego wykonywania wyroku.

OPRACOWAŁ

Maciej Kowalski

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz